

* ZPRÁVY - KRONIKA *

Лексикографски и лексиколожки четения '98 (Sofia, 19. – 20. 10. 1998)

Ve dnech 19.–20. října r. 1998 uspořádala Bulharská lexikografická společnost (BLS) svou první mezinárodní vědeckou konferenci v Sofii pod názvem *Лексикографски и лексиколожки четения '98*. Spoluorganizátorem byla Lexikografická sekce Ústavu pro jazyk bulharský Bulharské akademie věd. Konference byla věnována stému jubileu významného bulharského lexikografa Stefana Ilčeva, jehož syn a vnučka byli čestnými hosty tohoto vědeckého setkání. Kromě domácích účastníků na něm participovali také lingvisté z Norska, Velké Británie, Ruska, Polska, Jugoslávie.

Plenární zasedání prvního dne zahájila předsedkyně Bulharské lexikografické společnosti doc. dr. Lilia Krumova – Cvetkova. Uvítala všechny účastníky a hosty a vyjádřila potěšení organizátorů nad tím, že svou účast na konferenci potvrdilo přes 60 odborníků z různých evropských států. Poděkovala také nadaci Soroše v Sofii za finanční podporu konference. Potom vystoupila feditelka Ústavu pro jazyk bulharský doc. dr. Julia Baltova, která popřála všem účastníkům zdar v jejich jednání.

Zasedání prvního dne proběhlo v jedné sekci. Dopoledne byly vyslechnuty čtyři plenární referáty. Tvůrčí cestě S. Ilčeva byl věnován referát **V. Kjuvlievové – Mišajkovové** (Sofia). **R. Hartmann** (Exceter) přednesl referát na téma *Struktural perspectives in dictionary research*. **J. Baltova** (Sofia) pohovořila o souvislostech mezi lexikografií a slovtvorbou. **K. R. Hauge** (Oslo) ve společném referátě s **A. Granese** a **Ch. Sjulejmanogluovou** promluvil o stylistické platnosti přejatých tureckých slov v současné bulharštině.

Další referáty byly věnovány některým obecnějším a dílčím problémům lexikografické teorie a praxe. Bylo předneseno celkem 20 příspěvků. **S. Ristić** (Bělehrad) přečetla referát (který napsala v spoluautorství s **M. Radićovou**) na téma *Struktura pojmu slova a jeho reprezentaci v deskriptivní a dvoujazyčné lexikografii*. **V. Radeva** (Sofia) pohovořila o celkové koncepci a struktuře tzv. diferenčních slovníků. **E. Perniška** (Sofia) se zmínila o potížích při zpracování Slovníku antonym v bulharštině (*Речник на антонимите в българския език*.) O zpracování prvního tzv. problémového slovníku *Речник на трудностите в българския език* promluvila **L. Krumova-Cvetkova** (Sofia). Problematiku cizích slov a její reprezentaci v současných bulharských slov-

nících probírala **M. Čoroleeva** (Sofia). Slovníkům cizích slov byl věnován též příspěvek **V. Zaneva** (Sofia). Předmětem zájmu **S. Kaldievové-Zacharievové** (Sofia) byla problematika dvojjazyčných frazeologických slovníků. **N. Bečeva** (Sofia) se ve svém referátu zmínila o potížích při výběru celkového korpusu Srbsko-bulharského slovníku (*Србско-български речник*.) **S. Vlachov** (Sofia) se zabýval otázkami formálního lexikografického uspořádání. **C. Avramova** (Sofia) se zamýšlela nad způsoby lexikografické reprezentace nově derivovaných slov (na základě příručky *Co v slovníčích nenajdete*, Praha 1994). Na otázku, zda je možné uvést pragmatické značky v jedno- a dvojjazyčných slovníčích svým příspěvkem odpověděla **I. Čongarova** (Plovdiv). **A. Toševa** (Plovdiv) informovala přítomné o zpracování prvního vícejazyčného lékařského slovníku *Тематичен медицински речник на шест езика*.

Předmětem zájmu dalších třech referentů byly dva slovníky, jejichž autorem je **S. Ilčev**. **V. Mileva** (Sofia) upozornila na všeslovanskou slovní zásobu v Ilčevově *Речник на реки, остарели и диалектни думи (ПРОДД)*. **V. Sumrova** (Sofia) rozebrala názvy označující profese v *ПРОДД*. **V. Milanov** (V. Tărnovo) prozkoumal Ilčevův *Речник на личните и фамилните имена у българите*.

Další 4 referáty byly věnovány lexikografické reprezentaci jazyka jistého autora. **G. Krilova** (Sankt-Peterburg) seznámila přítomné s projektem zpracování slovníku poezie bulharského básníka **N. Vapcarova** (*Словарь поэзии Н. Вапцарова*.) **G. Dimitrova** (Varna) ve společném referátě s **V. Alexandrovovou** popsala model, podle něhož bude zpracován slovník jazyka bulharského obrozeneckého básníka **P. R. Slavejkova**. Slovník jazyka významného bulharského revolucionáře z doby Obrození **V. Levského** byl předmětem vystoupení **M. Simeonovové** (Sofia). Předmětem zájmu **E. Todorovové** (Sofia) byl *Римно-комбинаторен речник на лириката на П. К. Яворов*. Na dílčí teoretické problémy při sestavování tzv. aproximatických slovníků upozornila **M. Kărpačeva** (Sofia). Jednání prvního dne uzavřel referát **D. Ivanovové** (Blagoevgrad) na téma *Zdvořilostní fráze v lexikografických pramenech z doby Obrození*.

O zájmu o projednávané problematice svědčila bohatá diskuse, která se uskutečnila i přes únavu po vyslechnutí všech 24 příspěvků. Po zasedání byli všichni účastníci pozváni na recepci, během které měli možnost pokračovat v diskusi v neformálním prostředí.

Dopolední zasedání druhého dne proběhla ve dvou sekcích. V první sekci, věnované převážně lexikologii, bylo předneseno 29 referátů, některé z nichž měly zaměření obecněji teoretické, jiné se zabývaly otázkami spíše dílčího charakteru.

Jako první vystoupil **J. Rusek** (Krakov), který pohovořil o etymologii slova *люд* a jeho odvozenin v bulharštině. **V. Koseska** (Varšava) rozebrala konstrukci *nikdy nie / никога не* v polských a bulharských výkladových a dvojjazyčných slovníčích. **G. Djulgerova** (Sofia) přednesla referát na téma *Lexikografická značka „hovorově“ v bulharské spisovné normě*. **K. Stojanov** (Sofia) věnoval svůj příspěvek stylově zabarvené slovní zásobě. **M. Popova** (Sofia) seznámila přítomné se základními principy, podle kterých byl zpracován tzv. *Правописен речник на българската научно-техническа терминология*. **Ch. Panteleeva** (Sofia) přednesla zajímavé postřehy o eufemismech

v současné bulharské masmediální publicistice. **B. Popov** (Blagoevgrad) upozornil na některé tabuizované názvy božstev. Tématem příspěvku **I. Kasabova** (Sofia) byl projekt zpracování prvního bulharského univerzálního slovníku, tj. *Тълковен, енциклопедичен или т. нар. универсален речник*. Etnolingvistickému, etnokulturnímu a civilizačnímu přístupu ke zkoumání bulharského lexikálního systému byl věnován referát **M. Božilovové** (Sofia). Řečovými akty jako předmětem lexikografického popisu se obíral **B. Georgiev** (Sofia).

Další tři referentky, a to **S. Pavlova** (Sofia), **G. Molchova** (Sofia) a **A. Lipovska** (Sofia), směřovaly k oblasti paralingvistiky. První referentka pohovořila o symbolice, sémantické motivaci a verbalizaci některých bulharských gest. Druhá referentka se zamýšlela nad tím, jakým způsobem se neverbální znaky verbalizují. Třetí uvedla zajímavý projekt zpracování rusko-bulharského slovníku mimiky a gest.

M. Dončeva (Sofia) se zaměřila na oblast onomastiky a sociologie: prozkoumala totiž procesy pojmenování a zpětného pojmenování islamizovaných Bulharů v oblasti Tetevenu. **P. Legurska** (Sofia) navrhla nový sémantický přístup k definování věcného lexika. **J. Dapčeva** (Sofia) se zabývala sémantickou kombinovatelností adjektiv označujících mentální schopnosti. Téma referátu **D. Blagoevové** (Sofia) byla enantiosémie v současné bulharštině. Příspěvek **Ž. Mladenovové** a kol. (Plovdiv) byl věnován eponymům v lékařské terminologii. Předmětem vystoupení **P. Pechlivanovové** (V. Tárnovo) byla metonymie u sloves a její lexikografický popis. **D. Stavreva** (Sofia) uvedla projekt zpracování slovníku bulharské politické slovní zásoby. Lexikálněsémantické skupiny označující části dne v ruštině a bulharštině porovnávala **K. Petrova** (Sofia). O turecismech v bulharské a srbocharyvatské kuchařské terminologii promluvila **V. Najdenova** (Plovdiv).

Následující referáty směřovaly k oblasti etymologie a lexikografie. Slovní zásobě v bulharské středověké památce *Влахо-български грамоти* věnovaly svůj příspěvek **B. Velčeva** a **A. Daskalova** (Sofia). Etymologii a sémantikou bulharských frazémů *гори тилилейски, гола вода* a *ампели куку* se zabýval **D. Lalčev** (Blagoevgrad). **L. Stefanova** (Sofia) popsala část slovní zásoby starobulharského autora Joana Exarcha (konec 9. – poč. 10. stol.) Na lidová slova v bulharské středověké památce *Станиславов (Лесновски) пролог* z r. 1330 upozornila **V. Željzkova** (Sofia). **V. Venkova** (Sofia) se zamýšlela nad tím, zda lze bulh. slova *утро* a *сутрин* pokládat za synonyma. **Z. Barbalova** (Sofia) probrala názvy označující *švagra* a *švagrovou* (*зълва* a *девер*) v bulharských nářečích. **Ch. Tončeva** (Plovdiv) upozornila na etymologii bulharských nářečních slov *дъна* a *прозор*.

Paralelní dopolední zasedání druhé sekce bylo věnováno otázkám gramatickým. Bylo předneseno 12 referátů. Jako první vystoupil **G. Venediktov** (Moskva), který pojednal o jednom neproduktivním typu bulharských dokonavých sloves. **S. Burov** (V. Tárnovo) pohovořil o vzájemném vlivu mezi lexikální a gramatickou sémantikou jako předmětu lexikografického výzkumu. **S. Petrova** (Sofia) věnovala pozornost otázkám reflexivizace a reflexivních sloves v bulharštině. Bulharská a česká reflexivní slovesa byla tématem vystoupení **M. Vălčanovové** (Blagoevgrad). **S. Chalačeva** (Sofia)

rozebrala tzv. *глаголи за самоизява* v bulharštině. Na různé způsoby reprezentace obouvidových sloves ve výkladových slovnících upozornila **M. Žereva** (Sofia). Iterativa v Slovníku bulharských nářečí (*Български диалектен речник*) rozebrala **L. Antonova** (Sofia). **D. Milieva** (Plovdiv) probrala základní význam bulharských částic *дори, още, пак, само, също (също така)*. Příspěvek **N. Delevové** (Sofia) byl věnován sémantice ruských prostorových předložek v porovnání s bulharskými. Problematikou bulharských neurčitých zájmen a jejich lexikografickou reprezentací se zabývala **P. Osenova** (Sofia). Tvoření, sémantiku a lexikografický výklad abstraktních substantiv obsahujících jako první složku *без-* rozebrala **M. Dimitrova** (Sofia). Lexikální a gramatická kompatibilita a její vliv na sémantiku byla předmětem referátu **C. Karastojčevové** (V. Tărnovo).

Všechny referáty byly zajímavé a přispěly k osvětlení různých teoretických a praktických otázek probírané tematiky. To konstatovala na závěrečném zasedání předsedkyně Bulharské lexikografické společnosti doc. dr. L. Krumova-Cvetkova. Poděkovala všem referentům a oznámila, že materiály z konference budou vydány v speciálním sborníku. Vyjádřila též naději, že konference bude počátkem nové tradice podobných setkání.

Cvetanka Avramova

Встреча ономатологов в Волгограде

S 8 po 12 сентября 1998г. прошла в Волгограде **VIII международная ономастическая конференция**. Основателем и организатором Поволжских ономастических конференций был замечательный русский учёный Владимир Андреевич Никонов (1904–1980гг.). На родине учёного, в Симбирске (Ульяновске), в 1967 году была проведена I конференция по ономастике Поволжья.

По замыслу организаторов, этот научный форум должен был объединить исследователей-ономатологов, сформулировать цели научных изысканий, определить основные направления научного поиска в этой области языкознания. Среди опубликованных материалов первых конференций значительное место занимают **топонимические исследования**.

На II Поволжской ономастической конференции, состоявшейся в 1969 г. в Горьком, были прослушаны научные доклады по всем разделам ономастики. По сравнению с первой конференцией была больше представлена **антропонимия**. Затем последовали ономастические конференции в Уфе (в 1971 г.), в Саранске (1973 г.), в Пензе (1974 г.). Конференции, проводимые во взаимодействии с Институтом этнологии и антропологии РАН, стали традиционными.

После V конференции в силу ряда причин наступил длительный перерыв, но в 1987г. начинается предварительная подготовка следующей конференции. Она